

Dr. NAGY ANDOR
főiskolai tanár, a neveléstudomány kandidátusa
Eszterházy Károly Főiskola
Eger

A nevelés korszerű elmélete

– MEGJELENT ZRINSZKY LÁSZLÓ PROFESSZOR NAGYON VÁRT NEVELÉSELMÉLETE –

A nevelés elméletének szinte gyökeres változása jelenünkben alig hasonlítható a gyerek-nevelés tudományának egyéb ágához. A változások oka közismert. A rendszerváltozás folyamata a nevelés cél- és eszmerendszerét radikálisan változtatta meg. A média világába születő gyermek számára a nevelés folyamatrendszerében is új elemek jelentek meg. Az uniós csatlakozás perspektívája jelentősen érinti a ma gyermekét, a holnap felnőttjét. A globalizálódás folyamata a pedagógia elméletében és gyakorlatában szintén új feladatok megjelenését eredményezte. A pedagógusok, illetve a pedagógusképzésben oktatók számára talán minden eddiginél nagyobb kihívást jelent korunk.

Mi még az egyetemen Tyeplov pszichológiájából, Kairov pedagógiájából tanultunk, de szerencsénkire *Kis Tihamértől*, *Jausz Béla* professzortól... , ami azt is jelentette, hogy a szovjet szerzők csupán tankönyv formájában voltak jelen.

A Mészáros István professor által ateista nevelés korának bélyegzett időszak sajátos a történelmünkben, a nevelélmélet történetében is. Jelentősen változott a politika függvényében az előadások és a szemináriumok tartalma a tanárképzésben.

A nevelélmélet újjászületésére az első kísérletet a neveléstörténész *Mészáros István* professor vállalta magára. Ő fogalmazta meg először a rendszerváltozás neveléstanát. Azt követően örömmel üdvözöltük *Bábosik István* munkáját, majd *Bábosik-Szarka* 1982-ben született, 1992-ben átdolgozott egyetemi jegyzetét, *Gáspár László* professor nevelélméletét, majd a *Bábosik István* szerkesztette *A modern nevelés elméletét*, *Kozma Béla*: *Pedagógia I-II.* című munkáját, illetve *Bábosik István* professor 1999-ben megjelent „A nevelés elmélete és gyakorlata” című egyetemi tankönyvét.

Zrinszky László professzornak, a neveléstudomány doktorának előző munkája is úttörő-jellegű volt, az 1996-ban megjelent *Andragógia*, amely tankönyvvé vált az egyetemeken és főiskolákon. A korszerű tartalmat, magát a vállalkozást üdvözöltük örömmel, és vártuk a folytatást. Jól ismertük a szerző tudományos felkészültségét, az életkorát messze meghaladó frissességét, óriási felsőoktatási gyakorlatát, tapasztalatát, tájékozottságát, rendkívül gazdag hazai és nemzetközi szakirodalmi publikációit.

Ismertük szándékát, a sokéves alkotási folyamatot, mert tudtunk a „mű” készüléséről, amely az elmúlt napokban a Műszaki Könyvkiadó gondozásában végre megjelent.

Új nevelélmélet született, az eddigi legkorszerűbb, amit a szerző vizsgaanyagának szánt egyetemistáknak, főiskolásoknak, de véleményünk szerint sokkal több annál.

Forrásul szolgáltak a szerző szerint a „mai hazai standard nevelélméleti könyvek” és a régebbi, hazai és külföldi szakirodalom, de az a sok-sok évtizedes felsőoktatási tapasztalat is, amit a professzori – betűre és jegyzetelésre érdemes –, élményt adó előadások tartalma adott.

A számos kiadvánnyal, a publikációk tömegével rendelkező szerző e mű előszavában a személyiségéből áradó szerénységgel ír könyve sajátos nevelélméleti arculatáról, utalva arra a tényre, hogy „a hazai neveléstudomány sokáig defenziában volt egész sor tudománnyal szemben, főleg azért, mert erre rendezkedett be”.

Jó lenne, ha e megállapítás a múltat jelentené csupán!

Zrinszky László professzor könyvének újszerű tartalma újszerű felosztásban jelenik meg. Előbb az általános-, majd a differenciált nevelésmélet.

Az első fő fejezet értelmezését adja az alapfogalmaknak, a korábban a nevelésfilozófiában is részben megjelent témáknak. Az alapelvek címszó alatt olvashatunk az embereszmény-nyel kapcsolatos új tendenciákról, a nevelés lényegével kapcsolatos álláspontokról, az alternatívák nélküli értéknevelésről, értékorientációról, értékelsajátításról... Újszerű megvilágításban olvashatunk az értékek és a célok összefüggéséről.

A második fő fejezet mutatja be a nevelési színtereket, a családi, az iskolai és a bentlakásos intézményekben folyó nevelést. Itt jelennek meg a nevelés feladatai, köztük a multikulturális nevelés, a globális tanulás, a pályorientáció stb. Itt olvashatunk többek között legnagyobb örömeinkre végre a multimédia és a nevelés kapcsolatáról, valamint a rejtettebb médiahatásokról. E sorok írójának évtizedek óta végzett kutatásai igazolják, hogy a média világában születő gyermek, a médiumokkal rendszeresen kapcsolatot tartó, a napirendjébe szervesen épülő médiával való együttlét személyiségalkító hatása annak ellenére jelen van, hogy a pedagógia szinte tudomást se vesz róla! *Zrinszky* professzoré az első olyan nevelésmélet, amely e vonatkozásban is példaértékű.

A nevelésmódszertan elve címszó alatt a nevelési kommunikációról kaphatunk a mindennapokban is jól hasznosítható ismereteket.

Nagy érdeklődéssel olvashatunk a nevelés tervezéséről és az eredményesség megállapításáról, amely problémás volta miatt a gyakorló pedagógusok számára is rendkívül új, hasznosítható ismereteket jelenthetnek.

A küllemében is igényes kötet utolsó témaköre a nevelés etikájáról szólva mutatja be a pedagógust mint erkölcsi személyiséget, majd olvashatunk a neveléssel kapcsolatos új paradigmákról és diskurzusokról, az antipedagógiai érvekről, a posztmodernről, végül egy évtized fő tendenciáiról.

Mindezekről a *Zrinszky* professzortól már megszokott, közérthető, olvasmányos, gyakorlatközeli módon.

A nevelésmélet tartalmának újszerű megjelenítése, a témafeltárás korszerű volta mellett további említést érdemel a jó értelemben vett didaktikusság, az eredményesebb tanulmányozást elősegítő megoldás. A fejezeteket problémafelvető kérdésekkel indítja a szerző, és a tárgyalt tartalomra való utalásokkal, feladatokkal zárja.

A neveléstudomány doktora, *Zrinszky László* a nevelésmélet, a kommunikációelmélet és a felnőttképzés problémáinak kiváló ismerője tanárnak, tanárjelöltnek egyaránt sok új ismeretet adó kötete, a *Nevelésmélet (Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.)*, amelyhez szívből gratulálunk.

DR. HAJZER LÁSZLÓ
ny. egyetemi docens, kandidátus
Pécs

Gárdonyi Béla: Tamás könyve

A Módszertani Közlemények főszerkesztője, dr. Dobcsányi Ferenc a folyóirat 2002/1. számában egyértelműen megfogalmazta – a Szerkesztő Bizottság 2001. október 3-i ülése után – az elkövetkező idők legfőbb „publikációs elvárásait”, amelyek között előkelő helyet kapott A